

1.

*Harpers Feris, Vakarų Virdžinija
1993 m. sausis*

Klerės Hart-Matjas įsitikinimu, žmogus per gyvenimą gali išverti tik vieną didelę nelaimę. Jei patyrei traumą, niekas kitas tau nebegresia. Džonas savąją katastrofą išgyveno prieš daugybę metų, ir Klerė nesitraukė nuo jo, tarsi norėdama pasisavinti jo tragediją ir taip išvengti savosios. Tokios nuostatos laikėsi įsikibusi nuo pat tada, kai pati būdama vos septyniolikos prieš dvidešimt trejus metus susipažino su Džonu.

Taigi jai niekaip nebūtų atėję į galvą, kad snygis už viešbučio sienų Harpers Feryje jiedviem su Džonu traukiant namo galėtų būti kuo nors pavojingas. Dauguma konferencijos dalyvių nenorėjo važiuoti per pūgą ir senučiame „Potvynio“ viešbutyje liko dar vienai nakčiai, o Klerei jų šimto kilometrų kelionė namo į Vieną Virdžinijoje atrodė vieni niekai.

Klerei apmokant sąskaitą, jauna moteris už medinio per laiką nusitrynusio registratūros stalo suraukė kaktą.

- Ten tikra velniava, – ištarė ji.
- Viskas bus gerai.

Klerė pažvelgė į didžiulį akmeninį židinį, kurio liepsna šildė vestibulį, jaukiai apstatytą tikrais senoviniais ir tokius imituojančiais baldais. Džonas sėdėjo vežimėlyje priešais židinį. Už jo pro langus buvo matyti iš juoduojančio dangaus be paliovos krintančios sniegės. Džonas sėdėjo palinkęs į priekį, alkūnėmis atsiremęs į kelius, ir gyvai šnekučiavosi su Mere Dreik, Vašingtono regiono reabilitacijos asociacijos viceprezidente. Jau buvo apsirengęs savo odinę rudą striukę, rankoje gniaužė pirštines. Jo skruostai nuo liepsnų švytėjo aukso atspalviu, pražilusios rudų plaukų sruogos ryškėjo sidabru. Klerei sukilo geismas. Dingtelėjo gundanti mintis praleisti dar vieną naktį kambaryje bokštelyje, kur lovą iš visų pusių supa langai ir kur ją apglėbtų šiltos Džono rankos. Gera būtų naktis. Konferencija baigėsi. Jiedu galėtų negalvoti apie darbą.

– Ar tikrai nenorite likti dar vienai nakčiai? – paklausė jaunoji moteris.

Klerės mintys nuo fantazijos apie nakvynę peršoko prie Siuzanos. Klerė šyptelėjo registratorei.

– Ne, – ištarė. – Rytą mūsų duktė išvažiuoja į Viljamo ir Marijos universitetą. Norime atsisveikinti.

Ji pasirašė kredito kortelės čekį nauju nefrito spalvos plunksnakočiu, kurį jai keturiasdešimtmečio proga padovanojo Džonas, ir patraukė prie židinio.

Staiga prie jos prišoko Kenas Stivensas ir čiuptelėjo už rankos.

– Judu su Džonu kaip visada esate įkvepiantis pavyzdys, – pagyrė jis. – Kad ir kiek jūsų klausausi, visada atrandu ką nors nauja.

– Džiaugiuosi, Kenai, – Klerė šiltai jį apkabino, atželianti Keno barzda brūkstelėjo jai per skruostą. – Pasimatysime kitąmet.

Džonas su Mere Dreik iš kažko juokėsi, bet Klerei priėjus pakėlė akis.

– Važiuojam? – paklausė jis.

Klerė linktelėjo ir užsisegė raudoną pūkinę striukę. Pro reljefinius viešbučio langus žiedinėje aikštelėje įžiūrėjo jų mėlyną džipą. Atvarė jį čia prieš valandą ir sukrovė lagaminus.

– Gal galvos netekot, kad ketinat važiuoti tokiu oru, – Merė atsistojusi žvelgė pro langą.

Klerė geriau užsimaukšlino juodą megztą kepurę, po ja subruko ilgus tamsius plaukus.

– Bus smagu, – ji apkabino Merę. – Ir kelias tuščias.

Džonas irgi užsisegė striukę. Paėmė Merėi už rankos ir spustelėjo.

– Linkėjimai Filui, – pasakė, ir Merė pasilenkusi pakštelėjo jam į skruostą.

– Būkit atsargūs, – palinkėjo ji, ir Džonui su Klere einant per vestibulį šiuos žodžius atkartoją dar keli jų bičiuliai.

Lauke buvo gaivu, iš tamsaus dangaus tyliai krito snaižės. Žemę buvo užklojusi stora balta antklodė, nušviesta iš viešbučio langų sklindančios šviesos, šen bei ten kūpsojo krūmai ir dar kažkas.

– Kaip gražu, – Klerė išskėtė rankas, atlošė galvą, jai ant veido leidosi šaltos snaižės.

– Hm, labai gražu, – stumdamasis per sniegą pritarė Džonas. Stabtelėjo prie senio besmegenio, kurį tądien primygtinai prisikvietusi kelis pagalbininkus surideno Klerė. Jis nusijuokė: – Žavumėlis.

Sniego vežimėlyje sėdinčio sniego senio bruožus paslėpė sniegas. Klerė nuo apvalaino veido nubraukė sniegą, kad Džonas pamatytų akmenukų akis, bugienio uogų lūpas. Tada nusigręžė į skardį norėdama dar kartą pasižiūrėti ir įsiminti tą statų šlaitą ir ten žemai almančias upes. Įsivaizdavo kunkuliuojančius, urdu-liuojančius, baltai putojančius juodus vandenį, galiausiai pasiduodančius ir tyliai nusruvenančius kalnais tolyn.

Džonas atidarė dvidurio džipo vairuotojo dureles. Klerė pri laikė vežimėlį, kol jis rankomis kilstelėjo kojas ir perkėlė pėdas ant automobilio grindų. Tada įsitvėrė į vairą, sukauptė jėgas ir persėdo ant sėdynės. Klerė ant rato spustelėjo atjungimo mygtuką, išrinko vežimėlį ir švystelėjo į džipo bagažinę, Džonui nė nespėjus uždaryti durelių. Nuo lango nubraukė sniegą ir išsiropštė į keleivio sėdynę.

Džonas užvedė automobilį, paspaudinėjo greičio svirtį ir variklis sučiaudėjo – ramios baltos nakties kerai išsisklaidė. Džonas grįžtelėjo į Klerę ir nusišypsojo.

– Eikš, – pakvietė, ir Klerė palinko jo pusėn. Džonas ją pabučiavo, subruko iš po kepurės išslinkusią sruogą. – Tu tikra šau-nuolė, Hart, – pagyrė.

– O tu, Matjasai, buvai nepakartojamas.

Jų džipas pasirodė besąs vienintelė judanti transporto priemonė visame tyliame snaudžiančiame Harpers Feryje. Keliai buvo nukloti baltu sniegu, bet ne itin slidūs. Vis dėlto Džonas nuožulnia pagrindine miesto gatve dėl visa ko važiavo įjungęs keturių ratų režimą. Pro sniego šydą beveik nė nesimatė tamsių abipus gatvės besirikiuojančių parduotuvių langų. Klerei dingtelėjo, kad greiktelyje Džonui bus sunku įžiūrėti skiriamąją liniją. Štai kas bus didžiausia bėda.

Pastarosiomis dienomis jie daug šnekėjo ir tarpusavyje, ir su kasmetinės konferencijos dalyviais, todėl dabar tylėjo. Taip tylėti buvo gera. Jauku. Jų dalis pasisekė puikiai. Visados taip būdavo, kai dalyvaudavo daug naujų, guvių reabilitacijos darbą pradedančių dirbti specialistų, norinčių juos pamatyti. Dalyvavimas Džono ir Klerės Hart-Matjas seminare buvo prilyginamas kone svarbiausiam gyvenimo įvykiui.

Džonas lėtai važiavo gatve, einančia lygiagrečiai Šenandoa – Klerė suprato, kad jis bando kelią, tikrina, ar labai prastos važiavimo sąlygos.

Sukant ant tilto, iškilusio aukštai virš upės, džipas vos slystelėjo ir Džonas vėl įjungė keturių ratų režimą. Priešais driekėsi balta juosta be jokio padangų pėdsako. Žibintų šviesoje buvo matyti krintantis sniegas ir neryški balta turėklų linija – Klerai pasirodė, kad jie plaukia per debesį. Pagailo Džono, kad jam tenka susikauptus vairuoti ir jis negali tiesiog mėgautis šiuo grožiu ant tilto.

Nuvažiavus kone per pusę tilto, kažkas tolumoje patraukė Klerės dėmesį. Priekyje kairėje, pakraštyje. Iš pradžių Klerė pamane, kad ten koks nors apsnigtas kelio žymeklis. Ji prisimerkė, lyg taip būtų lengviau įžiūrėti, ir „žymeklis“ sujudėjo.

– Džonai, žiūrėk, – ton pusėn parodė Klerė. – Juk ten ne žmogus?

– Ten? – Džonas dirstelėjo į tilto kraštą. – Tikrai ne.

O tada pažiūrėjo dar kartą. Dabar jie su tuo „kažkuo“ beveik susilygino, ir Klerė aiškiai išvydo, kaip žibintų šviesoje į viršų švystelėjo apsnigta ranka, o tada vėl nusileido.

– Viešpatie, ten *tikrai* žmogus.

Džonas sustabdė džipą vidury kelio.

Ten buvo moteris. Klerė įžiūrėjo apsnigtus ilgus plaukus ir pagalvojo: „Benamė? Pamišėlė? Baigėsi degalai?“

– Ji už turėklų, – pasakė Džonas.

– Juk nemanai, kad ketina iškrėsti kokią kvailystę? – Klerė palinko į priekį, kad geriau matytų. – Gal jai tiesiog patinka snigant čionai ateiti. Galiu lažintis, kad iš čia atsiveria nepakartojamas vaizdas.

Džonas negalėdamas patikėti dėbtelėjo į žmoną. Dabar kaip tik būtų tikę ją pavadinti Poliana, kaip kad darydavo Siuzana.

– Lipu lauk.

Klerė atidarė dureles ir išlipo – pėdos susmigo į storą sniego sluoksni.

– Būk atsargi, – prieš jai uždarant dureles šūktelėjo Džonas.

Čia, aukštai virš upės, siautė tikra pūga, vėjas Klerei, brendančiai per tiltą, į veidą bloškė šlapią sniegą, lipdė akis.

Moteris vilkėjo lengvą medžiaginį palta, storai apkibusį sniegu. Kiek laiko ji jau čia? Buvo be pirštinių, be kepurės. Plaukus – šviesius? – dengė baltas sniego šydas. Jai turėjo būti nežmoniškai šalta.

Priėjusi prie turėklo Klerė pamatė, kad moteris stovi ant pat tilto krašto, aukštai virš juodos prarajos, žiojinčios be pradžios ir be pabaigos.

– Ponia! – šūktelėjo Klerė.

Moteris neatsigrėžė.

Klerė persisvėrė per turėklą.

– Ponia! – riktelėjo dar kartą, bet garsas pranyko sniege. – Sveiki! – pamėgino dar sykį. – Ar girdite? Būkite gera, atsisukite.

Moteris stovėjo sustingusi it ledo statula.

Už poros metrų nuo ten, kur stovėjo, turėkluose žiojėjo plyšys. Klerė grįžtelėjo į džipą, bet tamsoje per sniegą menkai ką matė. Kaip reikiant neįžiūrėjo Džono, negalėjo jam pamoti, kad skambintų policijai, bet veikiausiai jis taip ir darė. Veikiausiai susivokė.

Tvirčiau po smakru suėmusi pūkinės striukės apykaklę Klerė nuėjo prie plyšio. Žengė ant atbrailos ir suprato, kad vos koks pusmetris slidaus metalo teskiria ją nuo ledo, uolų ir vandens kažkur apačioje. Ir iškart pasijuto ant menkos betono juostelės pakibus aukštai virš upės. Bet aukščio ji nebijojo. Nejuto tokios neįveikiamos atviros erdvės traukos, kokią galbūt būtų pajutę kiti.

Ji įsitvėrė į turėklą ir žengė prie moters. Nenorėdama jos išgąsdinti slinko labai pamažu. Moteris pagaliau pasuko galvą, anaip tol nenustebo ir akimirką jos žvelgė viena kitai į akis. Buvo jauna – bebaigianti trečią dešimtį, o gal perkopusi į ketvirtą. Tiltu žibintų šviesoje jos akys atrodė skaidrios – lyg pilkas ežero ledas

viduržiemy. Blakstienos snieguotos. Snaigės leidosi jai ant skruostų, vokų, bet moteris nei mirksėjo, nei bandė jas nubraukti.

Klerė kumštine pirštine apmauta ranka tvirtai įsitvėrė į turėklą, o kitą ranką ištiesė moteriai.

– Padėsiu jums išlipti už turėklo, – pasiūlė.

Moteris iš lėto abejingai nusigręžė. Viltینگai įsmeigė akis į tamsą, lyg regėtų kažką nematomą Klerei; Klerė nuleido ranką. Dirstelėjo į moters kojas. Tamsios kelnės buvo gerokai per trumpos. Moteris mūvėjo baltas kojines, susibrukusias aplink kulkšnis, buvo apsiavusi sportbačius. Permirkusios sportbačių nosys buvo per porą centimetrų išsikišusios už slidaus krašto, ir Klerė pirmą kartą gyvenime pajuto šleikštulį keliantį svaigulį. Abiem rankomis įsikibo į turėklą, bet su kumštinėmis pirštinėmis tai buvo ne taip jau paprasta. Snaigės virto ledo kruopelėmis, degino skruostus, kliudė matyti. Giliai po striuke, po megztiniu, po golfu, spurdėjo širdis – it pagauto paukštuko.

Klerė nurijo gerklę gniaužiančias seiles ir pamėgino dar kartą:

– Būkite gera, pasakykite, kodėl jūs čia.

– Palikite mane ramybėje.

Moters balsas buvo tylus, slopinamas sniego, ir Klerė išdrįso žengti dar vieną slidų žingsnelį, kad geriau girdėtų. Norėdama dar bar būtų moterį palietusi, tačiau abiem rankomis laikėsi įsikibusi į metalinį turėklą. Pirštų galiukai nutirpo.

– Būkite gera, grįžkite, – paprašė Klerė. – Nukrisite.

Moteris tyliai karčiai nusijuokė.

– Taip, – ištarė, – turbūt nukrisiu.

– Jūs mirsite, – pasakė Klerė ir pasijuto kvailai.

Moteris atlošė galvą ir užsimerkė.

– Numiriau čia prieš daugybę metų.

– Ką tai reiškia?

Moteris neatsakė.

– Beprotybė, – prakalbo Klerė. – Negali būti taip blogai. Visa da yra dėl ko gyventi.

Klerė iš lėto atgniaužė dešinę plaštaką ir ištiesė moters link. Suėmė ją už riešo – apstulbo, kad po paltu ranka liauna kaip nendrė. Moteris niekaip nesureagavo. Regis, nė nepastebėjo.

Ūmai moteris pakreipė galvą į šoną.

– Ar girdite, – paklausė, – Šopeną?

– Šopeną?

– Noktiurnas *cis-moll*.

Klerė ištempė ausis, bet girdėjo tik sniego šnarėjimą.

– Ne, – ištarė ji. – Man labai gaila, bet nieko negirdžiu.

– Ir su juo buvo ta pati bėda. Jis negirdėdavo muzikos.

– Su kuo buvo bėda? Su Šopenu? Ką turite omenyje?

Moteris neatsakė, ir Klerei dingtelėjo, kad dabar ji *gal* ir girdi kažką kita, ne vien sniegą. Ji įsiklausė. Taip. Sirena – toli toli. Miesto garsas, per nespalvotą naktį besiskverbiantis jų link ir visai nederantis.

Ir moteris jį išgirdo. Staigiai grįžtelėjo Harpers Ferio pusėn, ir Klerė pajuto, kaip sutrūkčiojo liaunas, paukštiškas kūnas. Moteris dėbtelėjo į Klerę kaip į išdavikę.

– Iškvietėt policiją, – pasakė.

Klerė linktelėjo.

– Vyras iškvietė.

– Paleiskit mane, – ramiai paliepė moteris.

– Paaiškinkite, ką sakėte apie muziką, – neatlyžo Klerė. Jai virpėjo kojos, geliantis sniegas lipdė akis. – Pasakykite, ką girdite.

Pasakok bet ką. Tik nešok. Labai prašau.

Sirena skrodė orą, skrodė sniegą. Grįžtelėjusi per petį Klerė tilto gale išvydo raudoną žiburėlį. *Greičiau.*

Moteris vėl pažvelgė į Klerę, tik dabar jos akys buvo išplėstos ir kupinos baimės. Klerė tvirčiau sugniaužė kaulėtą riešą.

– Viskas bus gerai, – ramino. – Jums nieko nenutiks.

Moteris suknelėjo juodos Klerės pirštinės gniaužiamą ranką.

– Paleiskite, – pareikalavo. Prie pirmosios sirenos prisijungė kita. Už džipo žviegdamas stabdžiais sustojo policijos automobilis. – Paleiskit! – dabar jau suriko moteris.

Klerė tik dar tvirčiau sugniaužė moters riešą.

– Leiskite jums padėti, – paprašė.

Moteris, nenuleisdama akių nuo Klerės, vėl kilstelėjo galvą ir ramiai, bet tvirtai prakalbo:

– Paleisk, antraip nusitempsiu drauge.

Klerė suprato, kad ji taip ir padarys. Joms už nugarų žviegė stabdžiai, aidėjo balsai. Pasigirdo automobilio signalas. Moteris nė sekundėlės neatitraukė nuo Klerės akių.

– Dabar paleisk, – ištarė.

Klerė atgniaužė pirštus, moteris pergalingai, o gal dėkingai šyptelėjo. Ji tarsi nenušoko, o nusklendė nuo tilto, ne krito, o leidosi nešama sniego. Tiltu žibintų šviesa žerėjo tūkstančiais jai prie plaukų ir palto prikibusių ledo kristaliukų ir Klerei pasirodė, kad ji regi angelą.

Jai nė nešovė į galvą klykti. Ji vos įstengė kvėpuoti, įkliuvusi tarp žemiškų žmonių bei automobilių skleidžiamų garsų sau už nugaros ir sklendžiančio, nykstančio angelo žerėjimo apačioje. Ji veik nepastebėjo didelių pirštinių rankų, apglėbusių jos rankas, jos pečius. Rankų, besistengiančių ją atitraukti nuo tilto krašto. Ji žvelgė į snieguotą prarają, bandydama atsiriboti nuo garsų, jos ausims per garsių, nes – bent akimirką – jai pasirodė, kad vis dėlto girdi muziką.

2.

Harpers Feris

Džonas girdėjo, kaip dvi policijos nuovadoje praleistas valandas Klerė kaleno dantimis. Policija ją ilgai klausinėjo, ne tardė, atsargiai klausinėjo, todėl Džonas jiems buvo dėkingas už supratingumą. Kvota būtų buvusi ne Klerės jėgoms.

Kažkas – jis nebeprisiminė kas – apgaubė Klerę pilka vilnone antklode, ji sėdėjo ant vienos iš metalinių kėdžių, sustatytų palei šio mažo biuro sieną. Jis patraukė šalia buvusią kėdę, kad galėtų privažiuoti ir ją apkabinti. Bet ir tada Klerės pečiai liko įsitempę, net ir jo glėbyje ji neįstengė atsipalaiduoti.

Policija nusivežė Klerę į nuovadą, jis džipu nuvažiavo iš pasokos. Jie norėjo ją vežti į ligoninę. Anot jų, ją ištikęs šokas. Bet Klerė kategoriškai atsisakė važiuoti, tvirtino, jog jai viskas gerai. Pasakė, kad jie perdeda. Bet Džonas žinojo, kad Klerei anaip tol ne viskas gerai. Buvo matęs ją skubios pagalbos priimamajame, kai Siuzana bjauriai nusivertė nuo dviračio. Matė ją, atradusią sukniubusią motiną jų svetainėje. Tačiau tokios jos dar nebuvo regėjęs. Tokios sukrestos. Drebančios. Ji neverkė, bet tai nieko nuostabaus. Klerė neverkdavo – bent jau jam matant. Ji netrukdavo susigraudinti

per filmus ar skaitydama liūdną knygą, tačiau realiame gyvenime užgniauždavo ašaras, tarsi bijotų, kad nutekėjusios ant skruostų jos gali virsti rūgštimi.

Dabar jiedu laukė, kol policija jiems ras nakvynę. Galėjo grįžti į „Potvynį“, tačiau perspektyva šitiekai bičiulių ir kolegų aiškinti, kas jiems šįvakar nutiko, anaipol neviliojo.

Džonas, bučiuodamas Klerei į smilkinį, lūpomis brūkštelėjo žilti bepradedančius tamsius plaukus.

– Reikia paskambinti Siuzanai, – tarė, ir ji linktelėjo.

Girdint, kaip kalena jos dantys, knietėjo ją suimti į glėbį. Džonas apkamšė ją antklode ir pabandė pažvelgti jai į akis, bet Klerės žvilgsnis smigo į niekur. Džonas dirstelėjo į detektyvą Patriką, prie stalo sėdintį apkūnų, geraširdį pareigūną.

– Ar galėčiau? – paklausė rodydamas į telefoną ant stalo krašto.

– Prašom.

Džonas privažiavo prie stalo ir pasidėjo telefoną sau ant kelių. Buvo beveik aštuonios. Pamanė, kad Siuzana gali būti išėjusi su draugais, bet po ketvirto skambučio ji atsiliepė.

– Labas, Siuze.

– Labas. Jūs vis dar Harpers Feryje?

– Taip. Mums teks likti dar vienai nakčiai, saulele.

– Ak, žinoma. Niekio tokio. Lauke išties bjauru.

Džonui pasirodė, kad jos balse išgirdo palengvėjimo gaidą, ir jam skaudžiai dilgtelėjo. Siuzana suaugo iki tokio amžiaus – devyniolikos, – kai jai jų reikėjo kur kas mažiau negu jiems jos. Kažkuriu metu jis pagaliau sau pripažino, jog ji stengėsi anksčiau baigti vidurinę mokyklą ne todėl, kad buvo talentinga ar baisi darbtuolė, o todėl, kad norėjo išvažiuoti iš namų, norėjo pasprukti nuo jų su Klere. Žmonai to niekada nesakė. Temano, kad jų duktė ambicinga mergina, ištroškusi mokslo.

– Mes jau važiuome namo... – Džonas taip ir nebaigė sakinio, galvodamas, ką pasakyti. Teks sumąstyti, kaip papasakoti šią istoriją. Tai ne paskutinis kartas, kai reikės prisiminti šio vakaro įvykius. – Ant tilto už Harpers Ferio stovėjo moteris, sustojome norėdami jai padėti, bet ji... mamai ją šnekinant, nušoko.

Siuzana akimirką tylėjo. Džonas įsivaizdavo, kaip ji, aptemptais džinsais ir apdribusiu megztiniu, stovi atsirėmusi į virtuvės spintelę, žvilgantys ilgi rudi plaukai krenta ant peties. Didelės tamsios akys apsiniaukia, ji susiraukia, dvi plonytės raukšlės įsirėžia į tobulą kaktos odą.

– Nori pasakyti, kad toji moteris nusizūdė tiesiai jums prieš akis?

– Deja, taip. Bent jau tiesiai mamai prieš akis. Mama buvo su ja ant tilto krašto, bandė ją įkalbėti nešokti.

Siuzanos laido gale vėl pakibo sunki tyla.

– Ką reiškia ant tilto krašto? – paklausė ji.

– Už turėklo.

Jis ragelyje kažką išgirdo – gal knyga trinktelėjo į stalą. Tik tada Siuzana vėl prakalbo:

– Dieve, kodėl ji *šitaip* elgiasi? – jos balsas pagarsėjo. – Ar ji su tavimi? Ar galiu su ja pasikalbėti?

Jis dirstelėjo į Klerę.

– Ji dabar šiek tiek sukrėsta ir...

Klerė papurtė galvą ir ištiesė ranką paimti ragelį; antklodė nuo pečių nuslydo ant kėdės. Džonas nenoriai atidavė ragelį.

– Labas, saulele, – linksmi pasisveikino Klerė. Išgirdęs taip pasikeitusį jos balsą, detektyvas Patrikas pakėlė akis. – Mums viskas gerai... Hm? – Ji, klausydama, ką šneka duktė, suraukusi kaktą dirstelėjo į Džoną. – Ne, Siuzana, nemanau, kad galiu išgelbėti pasaulį. Tik pamaniau, kad galiu padėti vienam žmogui. – Ji linktelėjo. – Taip, žinau. Ir man labai gaila, kad šįvakar nepasimatysime. Atiduodu ragelį tėčiui, gerai?

Jis paėmė telefoną ir iškart išgirdo, kaip vėl ėmė tarškėti Klerės dantys, lyg norėdami atsigriebti už tą pusantros minutės, kol kalbėjosi su Siuzana.

– Siuze, – ištarė į ragelį.

– Ji galėjo žūti, – dukters balsas vos vos užlūžo, ir Džonas pajuto po šiais žodžiais slypinčią meilę. Jam baisiai norėjosi pamatyti dukterį, apkabinti prieš jai vėl išvykstant mokytis.

– Mamai viskas gerai, – pasakė. Pajuto šokią tokį džiaugsmą dėl sniego. Siuzana negalės važiuoti į universitetą, kol kelių ne-nuvalys. – Turbūt ryt spėsime pasimatyti, – pridūrė. – Nevažiuosi juk tokiu oru.

– Važiuosiu. Na, mane nuveš. Po kelių savaitių grįšiu mašinos.

– Kas tave nuveš?

– Toks vienas vaikiną turi autobusiuką keturiais varomais ratais. Važiuojam keliese.

Džonas susiraukė.

– Na, perspėk, kad važiuotų atsargiai, gerai?

Duktė suirzusi atsiduso.

– Gerai.

– Myliu tave.

– Gerai. Ir tu atsargiai vairuok.

Džonas padėjo ragelį ir pastatė telefoną ant stalo. Klerė irgi atsiduso.

– Einu į tualetą, – pasakė. Vėl apsigaubė antklode ir atsistojo.

Klerei išėjus, detektyvas Patrikas pažvelgė į Džoną.

– Ar galėčiau paklausti asmeniškai? – atsiklausė jis.

Džonas linktelėjo.

Senyvas vyras nudelbė akis į stalą, pasitrynė apdribusį smakrą.

– Na, klausiu, nes mano sūnėnas ką tik susižeidė nugarą, – jis pakėlė akis į Džoną. – Jie tai vadina nugaros smegenų trauma.

Džonas vėl linktelėjo.

– Žinote, matai žmones vežimėliuose ir per daug apie tai nesusimąstai, kol tai nenutinka artimam žmogui. O dabar greičiausiai jis liks paralyžiuotas ir... Ar galėčiau paklausti, kas jums nutiko?

– Ir aš pakliuvau į avariją, – atsakė Džonas. – Su šeima pakliuvome į lėktuvo katastrofą. – Nesakė, kad tai buvo privatus šeimos lėktuvas. Nenorėjo, kad šio žmogaus dėmesys nukryptų į turtą. – Buvau šešiolikos. Tėvai ir sesuo žuvo, o aš kelis mėnesius pragulėjau komoje. Pabudęs sužinojau, kad nebevaikščiosiu.

Detektyvo akys išsiplėtė.

– Velnias, – ištarė jis.

– O jūsų sūnėnas?

– Motociklas. Sako, kad jam T4*. Žinote, ką tai reiškia?

– Aha. – Džonas palietė sau krūtinę ties ta vieta, kur vaikinukas patyrė nugaros smegenų traumą. Vaikiui bus nelengva. – Man nevisiškas L3**, – pasakė Džonas, nors vargu ar detektyvas suprato, ką tai reiškia.

Jis paklausinėjo detektyvą, kokia reabilitacijos programa skirta jo sūnėnui, ir pasiūlė paskambinti programos direktorei, savo gerai pažįstamai, kad toji pasidomėtų vaikinuku.

Detektyvas ant vizitinės kortelės užrašė sūnėno pavardę ir padavė Džonui.

– Su jumis pasikalbėjus, pasidarė lengviau, – prisipažino detektyvas. – Suprantate, atrodo, kad vaikiui tai pasaulio pabaiga. Tačiau pažiūrėjus į jus, – jis mostelėjo į Džoną, – visai neprastai judate, turite gražią žmoną ir visa kita. O juk su ja susipažinote, kai jau... – pareigūnas parodė į vežimėlį.

* T4 žymi krūtininės nugaros smegenų dalies pažeidimo funkcinį lygį: T4 lygio visiškas nugaros smegenų nutraukimas reiškia, kad ketvirtojo ir aukštesnių krūtininių nervų funkcija nesutrikusi, o žemesnio lygio nervai nefunkcionuoja. (Čia ir toliau – *vert. past.*)

** Raide „L“ žymimi juosmeninės nugaros smegenų dalies pažeidimo lygiai.

– Taip. Susipažinome vidurinėje.

– O, – detektyvas nusišypsojo. – Mokyklinė meilė, ar ne?

Džonas prisiminęs irgi šyptelėjo.

– Neeilinė.

Po šešių mėnesių reabilitacijos jis su teta atsikraustė į Fols Čerčą, dešimtmetį lepintas privačiose mokyklose, ėmė lankyti valstybinę, kurioje mokėsi Klerė. Leidęs grįžti prisiminimams, tebejausdavo tų metų po katastrofos kartėlį. Jis visko neteko. Bet tada jį po savo sparneliu priglobė Klerė. Jiedu ėmė susitikinėti. Ir nė vienas iš jų daugiau nenuėjo į jokią kitą pasimatymą.

– Ir jūs turite dukrą? – detektyvas linktelėjo telefono pusėn; paklausė nedrąsiai, tad Džonas nusijuokė. Žinojo, kas kirba pa-reigūno galvoje.

– Taip, ji mano, – patvirtino. Jau daug metų jiedu su Klere konsultavo poras, iš kurių vienas neįgalus, ir patyrė, kad dalijimasis asmenine patirtimi veikia visų geriausiai. Jis apie savo tėvystę galė-jo kalbėti be jokio nesmagumo, tačiau detektyvas Patrikas išraudo.

Džonas sunerimo, ar nebus žmogui suteikęs tuščios vilties.

– Man pasisekė, – paaiškino jis. – Retas atvejis, kad vyras su nugaros smegenų trauma turėtų vaiką. Turėti daugiau vaikų mums nepavyko.

Detektyvas pasimuistė ant kėdės.

– Na, puiku, kad apskritai turite, – jis stumtelėjo dokumentų šūsnį. – Kaip manote, ar mano sūnėnui kas nors šviečiasi šitoj srity?

Džonas atsiduso.

– Nenorėčiau spėlioti. Kiekvienam kitaip. – Džonas detektyvo akyse išvydo gėlą. – Viskas bus gerai, – patikino. – Jis gerosi ran-kose. Ten juo pasirūpins.

Jiems šnekučiuojantis grįžo Klerė, ir Džonas sunerimo, kad ji tokia išblyškusi. Bet vis vien buvo graži. Klerė buvo iš tų moterų, kurios keturiasdešimties atrodo kur kas įspūdingiau negu šešiol-

kos. Ryškūs bruožai sušvelnėjo. Net vaiskios žalios akys ilgainiui, regis, suminkštėjo.

Prisivertusi nusišypsoti Klerė atsisėdo ir suėmė jo ištiestą ranką. Jos pirštai buvo šalti ir drėgni.

Tarpduryje pasirodė pareigūnė: pranešė, kad rado jiems kambarį netoliese esančiame *B&B*, pritaikytame neįgaliesiems. Klerė atsistojo, sulankstė antklodę ir atsigrėžė į detektyvą.

- Kai sužinosite, kas ji tokia, gal galėtumėte man paskambinti?
- Būtinai, – atsakė pareigūnas.

Lauke jau beveik nesnigo, bet vis vien buvo žvarbu ir šalta. Jiems atsargiai važiuojant iki *B&B* Klerė tylėjo, su viešbutuko šeimininkais tik mandagiai trumpai pabendravo, nors šiaip vos susipažinusi su žmonėmis akimirksniu susidraugavo. Džoną jos tylėjimas gąsdino. Tik tada, kai jie pagaliau gulėjo po šilta antklode lovoje su baldakimu, Klerė pagaliau prakalbo.

- Reikėjo jos nepaleisti, – tarė.

Jis prisitraukė Klerę.

- Padarei, ką galėjai.

- Gal, jei būčiau jos nepaleidusi, ji nebūtų nušokusi.

- Padarei, ką galėjai.

– Jei būčiau ją laikiusi, ji nebūtų nušokusi. O jeigu būtų šokusi, būčiau galėjusi ją paleisti paskutinę akimirką, – ji patylėjo. – Džonai, lyg būčiau jai davusi leidimą tai padaryti. Paleidau ir pasakiau: gerai, eik, užbaik gyvenimą. Aš buvau paskutinis žmogus, galėjęs jai padėti, ir susimoviau. Gal, jeigu nebūtume kvietę policijos... Tada ji pakvaišo.

- Ar supranti, kad šneki nesąmones?

Klerė suvirpėjo.

- Negaliu sušilti.

Ji gulėjo nuoga, Džonas krūtine jautė, kokia šalta jos oda.

- Gal nori mano marškinėlių?

– Ne. Priglausk mane.

Jis paglostė jai ranką.

– Gal pamėginkim karuselę?

– Hm, – ji prigludo arčiau, – taip.

Jis užsimerkė ir priglaudė Klerės galvą sau prie krūtinės.

– Kartą, seniai seniai, dideliame ir gražiame ūkyje Džeremyje, Pensilvanijoje, stovėjo didžiulė raudona daržinė.

Klerė pakreipė galvą.

– Kaip manai, ar ji iš tikrųjų buvo didžiulė, o gal aš tik taip įsiminiau, nes buvau maža?

– Argi svarbu?

Ji tyliai nusijuokė.

– Ne.

– Daržinė kaip daržinė, tik, žinoma, puikiai prižiūrima, nes jos šeimininkas buvo iš tų žmonių, kurie moka pasirūpinti daiktais ir mylimais žmonėmis.

– Taip.

– Ūkininkas turėjo dvi anūkėles, kurios mėgdavo ateiti į tą paprastai atrodančią daržinę, nes jos viduje buvo anaip tol ne paprasta karuselė. Joje buvo daug gražių arkliukų, ir jų turėjo atsirasti dar daugiau, kai ūkininkas savo dirbtuvėje baigs juos drožti iš muskusu dvelkiančio medžio.

– Prie daržinės.

– Taip. Dirbtuvėje prie daržinės. Viena anukė turėjo mėgstamą arkliuką – baltą, besiplaikstančiais auksaspalviais karčiais. Jis buvo vardu Titanas. Ir dar ji mėgo...

– Jis buvo šuolininkas, – pridėjo Klerė.

– Taip. Jis buvo vienas iš karuselės šuolininkų. Štai kodėl jo karčiai šitaip plaikstėsi. – Klerė mėgdavo užsėsti ant jo ir įsivaizduoti, kad ji kaubojė.

– Ir bandydavo sučiupti žiedą.

– Teisingai. Ji stengdavosi nučiupti žalvario žiedą, kad senelis leistų apsukti dar vieną ratą.

– Padeda, – sumurmėjo Džonui į krūtinę. – Tau labai gerai išeina.

Džonas ir pats suprato, kad padeda. Klerės kūnas po truputį šilo. Įtampa atlėjo.

– Vargonėliai grodavo „Sidabrinio mėnulio šviesoje“, anūkėle šuoliuodavo daržinėje ant savo gražiojo arkliuko ir ant šios senelio karuselės jai būdavo nepaprastai smagu bei ramu.

– Hm, Džonai, labai tave myliu.

– Ir aš tave myliu.

Po kelių minučių Klerė jau miegojo. Jos kūnas įšilo, apsunco, kvėpavimas vos girdėjosi. Kambaryje buvo aklinais tamsu. Jei už lango ir buvo kokių žiburių, tankios portjeros nepraleido jokios šviesos. Džonas gulėjo atmerktomis akimis, žiūrėjo į juodas lubas, troško užmigti ir nebejausti visą vakarą nuo jo neatstojančio bejėgiškumo.

Jis jau kadaise susidorojo su savo paties ribotomis galimybėmis, tačiau tas bejėgiškumas, kurį jautė žiūrėdamas, kaip Klerė vargsta su ta moterimi ant tilto krašto, buvo kitoks. Lyg priešas, lyg pašaipūnas priešininkas, kurio jis niekada neįveiks. Jis su siaubu stebėjo sceną, galvojo, kad abi moterys paslys ant slidaus krašto, kad abi nukris ir užsimuš. Vieną tamsią iki begalybės užsitęsusių akimirką pamanė, kad neteks žmonos, ir nors pats buvo vos per kelis metrus nuo jos, nieko negalėjo padaryti, kad ją išgelbėtų. Neprisiminė jokio kito atvejo savo, kaip suaugusio žmogaus, gyvenime, kai jautėsi šitoks bejėgis.

Tos moters ir Klerės vaizdas, regis, įsirėžė ant kambario lubų. Džonas užsimerkė, bet scena atgijo ir po akių vokais. Kad ir kaip stengėsi išguiti tą prisiminimą, jis grįždavo vėl ir vėl. Jam irgi būtų pravertusi karuselė, galinti padėti įveikti naktį.